

CHARTA ŒCUMENICA

Směrnice pro růst spolupráce
mezi církvemi v Evropě

„Sláva Otci i Synu i Duchu svatému“

Jakožto členové Konference evropských církví a Rady evropských biskupských konferencí¹ jsme pevně rozhodnuti, že budeme v duchu poselství obou ekumenických shromáždění, konaných v Basileji v roce 1989 a ve Štýrském Hradci v roce 1997, uchovávat a rozvíjet naše vzájemné rostoucí společenství. Děkujeme trojjedinému Bohu za to, že skrze Ducha svatého vede naše kroky ke stále intenzivnějšímu společenství.

Doposud se osvědčily rozmanité formy ekumenické spolupráce. Chceme-li zůstat věrni Kristově modlitbě: „Aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal“ (J 17,27), nemůžeme zůstat lhostejni k současné situaci. S vědomím naší viny a v připravenosti k obrácení se musíme vynasnažit o překonání rozdělení, která mezi námi ještě existují, abychom společně mohli národům hlásat evangelium. Skrze společné naslouchání Božímu slovu v Písmu svatém, skrze výzvu vyznávat naši společnou víru, jako i skrze společné jednání podle poznané pravdy chceme být svědectvím lásky a naděje pro všechny lidi.

Na našem evropském kontinentu, který se rozprostírá od Atlantiku až po Ural, od Severního mysu ke Středozemnímu moři a který se v současnosti vyznačuje kulturou, jež je víc než kdy jindy pluralistická, se chceme skrze evangelium zasazovat o důstojnost člověka coby Božího obrazu a jako církve chceme společně přispět ke smíření národů a kultur.

V tomto smyslu přijímáme tuto Chartu jako společný závazek k dialogu a ke spolupráci. Charta popisuje základní ekumenické úlohy, ze kterých odvozuje řadu směrnic a závazků. Na všech úrovních církevního života má vést k rozvoji ekumenické kultury dialogu a spolupráce a vytvořit závazné měřítko. Charta však nemá nikterak učitelský či dogmatický charakter nebo církevně-právní závaznost. Její závaznost spočívá spíše ve vlastním závazku evropských církví a ekumenických organizací. Ty mohou na základě tohoto textu formulovat vlastní dodatky a společné perspektivy, které se konkrétně zabývají jejich zvláštními výzvami a požadavky z nich vyplývajícími.

¹ Do Konference evropských církví (KEK) patří většina ortodoxních, reformovaných, anglikánských, svobodných a starokatolických církví v Evropě. Rada evropských biskupských konferencí (CCEE) slučuje římskokatolické biskupské konference Evropy.

I

VĚŘÍME V JEDNU SVATOU, VŠEOBECNOU, APOŠTOLSKOU CÍRKEV

„Usilovně hled'te zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni; jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech.“ (Ef 4,3-6)

1. Jsme společně povoláni k jednotě ve víře

Podle evangelia Ježíše Krista, jak nám o něm svědčí Písmo svaté a jak je vyjádřeno v ekumenickém nicejsko-cařihradském vyznání (381), věříme v trojjediného Boha: Otce, Syna a Ducha svatého. Tímto krédem vyznáváme „jednu svatou, všeobecnou, apoštolskou církev“ a naše ekumenická úloha tedy spočívá v tom, abychom tuto jednotu, která je vždy Božím darem, učinili viditelnou.

Viditelné jednotě ještě zabraňují zásadní rozdíly. Existují rozdílná pojetí, především co se týče církve a její jednoty, svátostí a úřadů. S tím se nemůžeme spokojit. Ježíš Kristus nám na kříži zjevil svou lásku a tajemství smíření; při jeho následování chceme vynaložit všechny své síly na to, abychom překonali problémy a překážky, které ještě naše církve rozdělují.

Zavazujeme se,

- že budeme jednat podle apoštolské výzvy listu Efezanům a vytrvale usilovat o společné pochopení Kristova spásného poselství v evangeliu
- že v síle Ducha svatého budeme pracovat pro viditelnou jednotu církve Ježíše Krista v jedné víře, která má své vyjádření ve vzájemně uznaném křtu a v eucharistickém společenství, jakož i ve společném svědectví a službě.

II

NA CESTĚ K VIDITELNÉMU SPOLEČENSTVÍ CÍRKVÍ V EVROPĚ

„Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“
(J 13,35)

2. Společně hlásat evangelium

Nejdůležitější úlohou církví v Evropě je společné hlásání evangelia slovem i skutkem pro spásu všech lidí. Tváří v tvář mnohostranné dezorientaci, odcizení křesťanských hodnot, ale i nejrůznějšímu hledání smyslu, jsou křesťané vyzýváni, aby svědčili o své víře. K tomu je třeba intenzivního nasazení a výměny zkušeností v oblastech katecheze, duchovní péče v místních společenstvích. Právě tak je důležité, aby veškerý Boží lid společně zprostředkoval evangelium veřejnosti a uplatňoval je společenským nasazením a přijímáním politické odpovědnosti.

Zavazujeme se,

- že budeme hovořit o našich evangelizačních iniciativách s ostatními církvemi, nacházet tak porozumění a zabránit nebezpečí konkurence nebo nových rozdělení;
- že budeme uznávat, že každý člověk se může podle svého svědomí svobodně rozhodnout pro náboženskou a církevní příslušnost. Nikdo nesmí být veden ke konverzi skrze morální nátlak nebo materiální podněty; právě tak nesmí být nikomu zabráněno v konverzi, ke které se svobodně rozhodl.

3. Jít si vzájemně vstříc

V duchu evangelia musíme společně vyhodnotit dějiny křesťanských církví, které jsou charakterizovány mnohými dobrými zkušenostmi, ale i rozděleními, zneprátením a dokonce válečnými konflikty. Lidská vina, nedostatek lásky a časté zneužívání víry a církve pro politické zájmy těžce poškodily věrohodnost křesťanského svědectví.

Ekumena tedy pro křesťany začíná obnovou srdcí a ochotou k pokání a obrácení. V ekumenickém hnutí již vzrostlo smíření. Je důležité rozpoznat duchovní dary rozličných křesťanských tradic, učit se jedni od druhých, a tak se nechávat obdarovat. Pro další rozvoj ekumeny je především nezbytné brát v úvahu zkušenosti a očekávání mladých a aktivně podporovat jejich spolupůsobení.

Zavazujeme se,

- že budeme překonávat pocit vlastní soběstačnosti a odstraňovat předsudky, vyhledávat společná setkání, být jeden pro druhého;
- podporovat ekumenickou otevřenost a spolupráci při křesťanské výchově, teologickou formaci na všech úrovních, jakož i vědecké bádání.

4. Společně konat

Ekumena se v současnosti projevuje v rozličných formách společného konání. Mnozí křesťané z různých církví společně žijí a působí – jako přátelé, sousedé, spolupracovníci, rodinní příslušníci. Zvláště manželé rozdílného vyznání musejí být podporováni v tom, aby žili ekumenu ve svém každodenním životě.

Doporučujeme, aby byla organizována a podporována bilaterální a multilaterální ekumenická grémia ve prospěch spolupráce, a to jak na místní, regionální, tak na národní a mezinárodní úrovni. Je nezbytné, aby docházelo na evropské úrovni k posílení spolupráce mezi konferencí evropských církví a Radou evropských biskupských konferencí a realizaci dalších evropských ekumenických shromáždění.

V případě konfliktů mezi církvemi je třeba iniciovat a podporovat úsilí o nápravu a mír.

Zavazujeme se,

- že budeme na všech úrovních křesťanského života společně konat tam, kde jsou k tomu dány podmínky a kde tomu nebrání jiné důvody – víra či důležitější cíle;
- hájit práva menšiny, odbourávat nedorozumění a předsudky mezi většinovými a menšinovými církvemi v našich zemích.

5. Společná modlitba

Ekumena žije ze společného naslouchání Božímu slovu, z působení Ducha svatého v nás a skrze nás. V síle takto přijaté milosti dnes existují rozmanité snahy o dosažení modlitby a bohoslužby k prohloubení duchovního společenství mezi církvemi a modlitby za viditelnou jednotu Kristovy církve. Zvláště bolestným znamením rozštěpenosti mezi mnohými křesťanskými církvemi je absence eucharistického společenství.

V některých církvích existují výhrady proti společné ekumenické modlitbě. Naše křesťanská spiritualita je však přece charakterizována ekumenickými bohoslužbami, společnými písněmi a modlitbami, zvláště modlitbou Otče náš.

Zavazujeme se

- modlit se za sebe navzájem a za jednotu křesťanů;
- že se budeme učit poznávat a oceňovat bohoslužby a ostatní formy duchovního života jiných církví;
- jít vstříc cíli, kterým je eucharistické společenství.

6. Pokračovat v dialogu

Přes naše rozdílná teologická a etická stanoviska má zásadní význam naše sounáležitost založená na Kristu. Byla nám dána obohacující rozmanitost, avšak protiklady učení v etických otázkách a v církevně-právních normách vedly i k rozdělení církví; rozhodující roli tu často hrály zvláštní historické okolnosti a rozdílný kulturní kontext.

Abychom dosáhli hlubšího ekumenického společenství, musíme bezpodmínečně pokračovat ve snahách o konsensus založený na víře. Bez jednoty ve víře neexistuje žádné plné církevní společenství. Neexistuje žádná alternativa dialogu.

Zavazujeme se,

- že budeme vědomě a intenzivně pokračovat v dialogu mezi našimi církvemi na různých církevních úrovních a zkoumat, co je možné a nutné prohlásit v závazné formě církevními autoritami za výsledky dialogu;
- při rozepřích, zvláště když v otázkách víry a etiky hrozí rozštěpení, je třeba vyhledávat možnost rozhovoru za účelem společného projednání těchto otázek ve světle evangelia.

III

NAŠE SPOLEČNÁ ZODPOVĚDNOST V EVROPĚ

„Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími.“
(Mt 5,9)

V průběhu staletí se vyvinula Evropa, která se na rovině náboženské a kulturní vyznačovala převážně křesťanstvím. Selhání křesťanů současně způsobilo v Evropě a za jejími hranicemi mnoho zlého. Vyznáváme spoluzodpovědnost na této vině a prosíme Boha a lidi o odpuštění.

Naše víra nám pomáhá, abychom se poučili z minulosti a nasadili pro to, aby křesťanská víra a láska k bližnímu vyzařovaly naději pro morálku a etiku, pro vzdělání a kulturu, politiku a hospodářství v Evropě a na celém světě.

Církev podporují sjednocení evropského kontinentu. Bez společných hodnot není možné dosáhnout trvalé jednoty. Jsme přesvědčeni, že duchovní dědictví křesťanství představuje inspiroující sílu k obohacení Evropy. Na základě naší křesťanské víry se nasazujeme pro humanější a sociálnější Evropu, kde by platila lidská práva, základní hodnoty míru, spravedlnosti, svobody, tolerance, účasti a solidarity. Klademe důraz na hlubokou úctu k životu, na hodnotu manželství a rodiny, na přednostní službu chudým, ochotu k odpuštění a zvláště na milosrdenství.

Jakožto církve a jako mezinárodní společenství musíme čelit nebezpečí, že se Evropa rozvine v integrovaný západ a dezintegrovaný východ. Je třeba mít na zřeteli také rozdíl mezi severem a jihem. Současně je třeba zabraňovat jakémukoliv eurocentризmu a posilovat odpovědnost Evropy za celé lidstvo, zvláště za chudé na celém světě.

Zavazujeme se,

- že se vzájemně dohodneme na obsahu a cíli naší sociální zodpovědnosti a budeme dle možností společně zastupovat žádosti a vize církví vůči sekularizovaným evropským institucím;
- budeme bránit základní práva proti jakýmkoli útokům;
- že budeme odporovat každému pokusu o zneužití náboženství a církve pro etnické nebo nacionalistické účely.

8. Smiřování národů a kultur

Rozmanitost regionálních, národních, kulturních a náboženských tradic vnímáme jako bohatství Evropy. Tváří v tvář četným konfliktům je úkolem církví, aby společně sloužily také smíření mezi národy a kulturami. Víme, že právě tak nezbytným předpokladem k tomu je pokoj mezi církvemi.

Naše společné úsilí je zaměřené na posouzení a řešení politických a sociálních otázek v duchu evangelia. Osobnost a důstojnost každého člověka vnímáme jako Boží obraz, a proto se zasazujeme o absolutní rovnocennost všech lidí.

Jakožto církve chceme v Evropě společně podporovat proces demokratizace. Usilujeme o mírové řešení na základě nenásilného řešení konfliktů. Odsuzujeme jakoukoliv formu násilí na člověku, zvláště na ženách a dětech.

Ke smíření patří podpora sociální spravedlnosti ve všech národech a mezi nimi, zvláště pak překonání propasti mezi chudými a bohatými a řešení problému nezaměstnanosti. Společně chceme přispět k tomu, aby migranti, uprchlíci a ti, kteří jsou bez domova, byli v Evropě přijati s důstojností hodnou člověka.

Zavazujeme se,

- že se postavíme jakékoli formě nacionalismu, která by vedla k ponižování ostatních národů a národnostních menšin, a budeme se nasazovat pro řešení bez násilí;
- posilovat postavení a rovnoprávnost žen ve všech oblastech života a podporovat rovnoprávné společenství žen a mužů v církvi a ve společnosti;

9. Ochrana stvořeného

Ve víře v Boží lásku, v lásku Tvůrce, s vděčností poznáváme dar stvoření, hodnotu a význam přírody. Se zděšením však vidíme, že dary země jsou vyčerpávány bez ohledu na jejich hodnotu, bez ohledu na jejich omezení a bez ohledu na dobro budoucích generací.

Chceme se společně nasadit pro trvalé životní podmínky pro celé tvorstvo. Ve zodpovědnosti před Bohem proto musíme společně uplatňovat a dále rozvíjet kritéria toho, čeho by lidé z hlediska vědeckého a technologického sice mohli dosáhnout, co však z etického hlediska dělat nesmějí. V každém případě je třeba, aby jedinečná důstojnost každého člověka měla přednost před tím, co je technicky realizovatelné.

Doporučujeme, aby byl v evropských církvích zaveden ekumenický den modlitby na ochranu stvořeného.

Zavazujeme se,

- že budeme nadále rozvíjet takový životní styl, ve kterém namísto vlády ekonomických a konzumních tlaků zdůrazníme odpovědné a trvalé životní kvality;
- podporovat světové církevní organizace a ekumenickou síť v jejich odpovědnosti za ochranu stvořeného.

10. Prohloubit společenství s židovstvím

Jedinečné pouto nás spojuje s izraelským národem, se kterým uzavřel Bůh věčnou smlouvu. Skrze víru víme, že naše židovské sestry a naši židovští bratři „zůstávají Bohu milí pro své otce. Vždyť Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná“ (Ř 11,28-29). „Jím patří synovství i sláva i smlouvy s Bohem, jím je svěřen zákon i bohoslužba i zaslíbení, jejich jsou praotcové, z nich rodem pochází Kristus“ (Ř 9,4-5).

Litujeme projevů antisemitismu, jako jsou výlevy nenávisti a pronásledování, a odsuzujeme je. Prosíme Boha o odpuštění za křesťanský antijudaismus a naše židovské bratry a sestry o smír.

Je nezbytně nutné, abychom skrze hlásání a učení, nauku a život našich církví uváděli ve známost hluboké pouto křesťanské víry a židovství a abychom podporovali spolupráci křesťanů a židů.

Zavazujeme se,

- že se postavíme veškerým projevům antisemitismu a antijudaismu ve společnosti a v církvi;
- že budeme vyhledávat a zintenzivňovat dialog s našimi židovskými bratry a sestrami na všech úrovních.

11. Rozvíjení vztahů s islámem

Již po staletí žijí v Evropě muslimové. V některých evropských zemích tvoří silnou menšinu. Odsud vycházejí a vycházejí mnohé dobré kontakty a sousedské vztahy mezi muslimy a křesťany, také však hromadné výhrady a předsudky na obou stranách. Zakládají se na bolestných zkušenostech v historii i nedávné minulosti.

Chceme zintenzivnit na všech úrovních setkání křesťanů a muslimů, jakož i dialog mezi křesťanstvím a islámem. Zvláště doporučujeme vzájemné rozhovory o víře v jediného Boha a objasnění chápání lidských práv.

Zavazujeme se,

- že budeme k muslimům přistupovat s úctou;
- že se budeme spolu s muslimy podílet na společných záležitostech .

12. Setkání s jinými náboženstvími a světonázory

Pluralita náboženských přesvědčení, náhledů na svět a životních stylů se stala charakteristickým rysem evropské kultury. Východní náboženství a nové náboženské společnosti se rozšiřují a u mnohých křesťanů se setkávají s ohlasem. Je stále více lidí, kteří křesťanskou víru odmítají, dívají se na ni s lhostejností nebo jsou zastánci jiných světonázorů.

Chceme brát vážně kritické otázky vůči nám a snažit se společně o jejich poctivé řešení. Současně je také třeba rozlišovat, se kterým společenstvím je dobré vést dialog a setkávat se a kterých je třeba se z křesťanského hlediska vyvarovat.

Zavazujeme se,

- že budeme uznávat svobodu náboženství a svědomí každého člověka a společností a zasazovat se o to, aby mohli jak osobně, tak společně, soukromě či veřejně praktikovat své náboženství nebo světonázor při dodržování platného práva;
- že budeme otevřeni rozhovoru se všemi lidmi dobré vůle, sledovat společné záležitosti a svědčit o křesťanské víře.

*Ježíš Kristus, Pán jediné církve, je naší největší nadějí na smíření a pokoj.
V jeho jménu chceme pokračovat na společné cestě v Evropě. Prosíme Boha, aby při nás stál
se svým Svatým duchem.*

**„Bůh naděje necht’ vás naplní veškerou radostí a pokojem
ve víře, aby se rozhojnila vaše naděje mocí Ducha
svatého.“ (Ř 15,13)**

Jakožto předsedové Konference evropských církví a Rady evropských biskupských konferencí doporučujeme tento dokument 'Charta Oecumenica' jako základní text všem církvím a biskupským konferencím v Evropě k přijetí a k převedení do vlastního příslušného kontextu.

S tímto doporučením podepisujeme tuto Chartu v rámci evropského ekumenického setkání, o první neděli po společných Velikonocích, v roce 2001.

Štrasburk 22. dubna 2001

Metropolit Jéremie
Předseda Konference evropských církví

Kardinál Miloslav Vlk
Předseda Rady evropských biskupských
konferencí